

POLITICA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA PRIVIND MANAGEMENTUL FRONTIERELOR ȘI COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ. ABORDĂRI PRACTICE

Drd. Corneliu RADU

Abstract

This article summarizes the research of the practical aspects of the implementation of the internal and external policy of the Republic of Moldova regarding the management of the state border, as well as the impact on cross-border cooperation. From the analysis of the role, the place of the state border, the peculiarities of its management within different systems, it is concluded that border security, the stimulation and promotion of cross-border cooperation, as well as the development of the territories of the border areas are interdependent compartments of the state policy of the Republic Moldova, which promotes good neighborly and friendly relations with neighboring countries. At the same time, the success of the policies addressed will essentially contribute to the achievement of the country's strategic objective - joining the European community space.

Key words: *state border, Republic of Moldova, border management, state border policy, cross-border cooperation, conception.*

Introducere

Republica Moldova, odată cu destrămarea URSS, obține independența și construiește statul de drept în limitele teritoriale ale fostei RSS Moldovenești. Mărginește cu România și Ucraina – două state cu diferențe considerabile din punctul de vedere al legăturilor de comunicare, sociale, etno-culturale, economice, politice și de altă natură. La frontierele statului nostru sunt instituite 81 de puncte de trecere: 57 sunt deschise traficului rutier, 12 traficului feroviar, 8 traficului fluvial și 4 traficului aerian¹. În anul 2021 prin ele au traversat frontiera de stat peste 9,2 mil. de persoane și peste 2,7 mil. de mijloace de transport. Comparativ cu perioadele de timp similare precedente, fluxurile se consideră scăzute și se pot explica prin restricțiile de călătorie impuse în legătură cu starea pandemică COVID-19, inclusiv prin procedurile lente de control la trecerea frontierei și vamal,

¹ H.G. nr. 297 din 11.05.2017 pentru implementarea Legii nr. 215 din 4 noiembrie 2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, Anexa 3. Publicat: 19.05.2017, în Monitorul Oficial nr. 155-161, art. 374.

care afectează negativ intensitatea traficului transfrontalier². În anul 2022, cifrele de traversare a frontierei sunt următoarele: peste 16,3 mil. de persoane (cu 77,8% mai mult decât în perioada similară al anului 2021) și peste 4,2 mil. de mijloace de transport (cu 57,4% mai mult decât în perioada similară al anului 2021). Aceste creșteri se datorează, în mare parte, situației create în țara vecină, Ucraina, și fluxurilor mari de refugiați, ca urmare.

Tendențele regionale legate de domeniul frontierelor au presupus schimbarea treptată a viziunilor și conceptelor de funcționare a frontierei, de la cele impermeabile din perioada sovietică, spre asigurarea contactului necesar admis în sistemul relațiilor internaționale: frontierele „dure” se schimbă cu cele „mai blânde”. De recunoscut că ultimele sunt mai sensibile și vulnerabile la provocări precum contrabanda, migrația ilegală, traficul de arme și droguri, criminalitatea transfrontalieră etc.

Republica Moldova, la frontierele sale, s-a ciocnit și continuă să se confrunte cu aceleași tendințe și fenomene descrise. Astfel, frontiera comună cu România se consideră una liniștită, practic nu există amenințări serioase la adresa securității frontierei în această direcție. Situația în acest domeniu este determinată în mare măsură de politica de frontieră a UE, care, considerând direcția drept una cu potențial de migrație ilegală, impune membrilor săi să mențină în continuare un regim de barieră destul de strict, Republica Moldova fiind un stat terț. Totodată, se încearcă apropierea inter-etnică, social-culturală, dar și a relațiilor de cooperare cu România, inclusiv prin intermediul euroregiunilor.

Specificul frontierei Republicii Moldova

Frontiera cu Ucraina este caracterizată prin apropierea etno-culturală a populației teritoriilor adiacente, precum și intensitatea ridicată a legăturilor de infrastructură, economice și sociale. În ciuda prezenței unui segment mare de frontieră necontrolat de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova, totuși se consideră favorabilă păstrarea și intensificarea în continuare a cooperării transfrontaliere. În același timp, canale puternice de criminalitate transfrontalieră (trafic de droguri, migrație ilegală, trafic de arme etc.) asigură tranzitul din țările asiatice către UE și viceversa. O altă caracteristică esențială a situației constituie procesul nefinalizat de demarcare a frontierei în unele puncte strategice din aspect economic. Conflictul militar declanșat în anul 2022 pe teritoriul Ucrainei demonstrează vulnerabilitatea frontierelor din considerent umanitar: trecerea peste frontieră a unui număr impunător de refugiați demonstrează incapacitatea gestionării fluxurilor migraționale în situații critice. Cu toate acestea, ambele state,

² Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru anul 2021, <https://border.gov.md/files/2022-02/Raport%20de%20activitate%20IGPF%20-%202021..pdf>.

începând cu anul 2022, dețin statutul de țară-candidat pentru aderarea la UE și, în această ordine de idei, întreprind pași de adaptare a politicilor de gestionare a frontierei în corespundere cu standardele europene.

Politica de frontieră a statului trebuie să includă trei componente interdependente: securitatea frontierei, stimularea și promovarea cooperării transfrontaliere, precum și dezvoltarea teritoriilor zonelor de frontieră. Totodată, în cadrul politicii menționate, se cere tratarea complexă a specificului unui număr mare de niveluri (global, regional, local), sfere (politică, economică, socială, etno-culturală, informațională, psihologică, de mediu etc.), actori (state, inclusiv organele de aplicare a legii și alte structuri de subordonare centrală; autorități regionale, raionale și municipale; organizații internaționale; întreprinderi; organizații publice; mass-media; comunități etnice și religioase etc.) și probleme (provocări de securitate, probleme de dezvoltare socio-economică a zonelor de frontieră, perspective de cooperare transfrontalieră etc.). Probleme precum cele de delimitare și demarcare a frontierei sunt moștenite din perioada sovietică, iar traficul de droguri, migrația necontrolată, impactul proceselor de globalizare etc. sunt caracteristice perioadei post-sovietice. Toate descriu șirul provocărilor tradiționale și netradiționale actuale la frontierele statelor tinere, printre care se află și Republica Moldova.

Echilibrul între obiectivele aparent contradictorii de consolidare a securității la frontieră și de dezvoltare a cooperării internaționale și transfrontaliere constituie cea mai mare provocare în stabilirea și promovarea politicii statului în domeniul frontierei și necesită o abordare complexă. Procesul de stabilire a politicii echilibrate în domeniul frontierei, început în Republica Moldova odată cu declararea statului suveran și independent, unitar și indivizibil, sunt de părere că este departe de etapa de finalizare.

Modelul liberal de gestionare a frontierei, popular în primii ani de statalitate (când însăși ideea de a fortifica granițele cu vecini din CSI era adesea considerată absurdă), și-a pierdut relevanța după distrugerea sistemului de protecție comună a frontierelor externe ale CSI, odată cu conturarea diferențelor de situație în domeniile socio-economice și politice din țările vecine.

În prezent, autoritățile înclină spre o opțiune intermediară cu diversificarea politicilor în direcțiile specifice est și vest, luând în considerare factori precum pericolul potențial pe unele segmente de frontieră, perspectivele pentru dezvoltarea cooperării transfrontaliere, natura măsurilor întreprinse de țările vecine la frontiere și conjunctura politică în relațiile cu acestea.

Complexitatea rolului frontierei de stat a Republicii Moldova în contextul dezvoltării cooperării internaționale și transfrontaliere reiese din prioritățile politicii interne și externe ale statului, precum: consolidarea independenței și suveranității țării; asigurarea integrității teritoriale; afirmarea țării în calitate de factor de stabilitate pe plan regional; contribuirea la promovarea reformelor

social-economice necesare pentru tranziția la economia de piață și ridicarea bunăstării populației; edificarea statului de drept în care vor fi garantate și aduse la nivelul standardelor internaționale drepturile și libertățile fundamentale ale omului, precum și ale persoanelor aparținând minorităților naționale³.

Pentru promovarea unei societăți pașnice, sigure și incluzive, statul vede ca acțiune prioritară consolidarea și menținerea unui nivel înalt de securizare a frontierelor⁴.

Toate aceste deziderate impun necesitatea abordării frontierei prin prisma politicii statului din trei aspecte: 1) Frontiera de stat în sistemul de securitate națională; 2) Frontiera de stat ca instrument de securitate regională, bună vecinătate, cooperare economică, culturală și de mediu; 3) Frontiera de stat – instrument pentru respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În context, administrarea sau, mai nou, managementul frontierei Republicii Moldova trebuie să presupună acțiuni care vor asigura respectarea principiilor politicii externe și interne stabilite, precum cooperarea internațională, dar și inviolabilitatea frontierelor, integritatea teritorială a statelor, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului ș.a. Totodată, va asigura promovarea unei politici externe elastice și echilibrate în următoarele direcții principale:

1. Dezvoltarea relațiilor bilaterale interstatale. În cadrul relațiilor bilaterale interstatale Republica Moldova pornește de la necesitatea asigurării intereselor sale economice, sociale și politice.

2. Dezvoltarea relațiilor multilaterale interstatale. Republica Moldova stabilește relații multilaterale interstatale în cadrul organizațiilor internaționale universale, precum și în al celor regionale și subregionale.

3. Cooperarea internațională culturală și științifică presupune acțiuni în scopul păstrării și îmbogățirii patrimoniului cultural și spiritual național⁵.

Analizând prioritățile, principiile, precum și direcțiile de bază ale politicii externe ale Republicii Moldova, putem evidenția nuanțat două contrabalante ce trebuie să asigure echilibrul statului moldovenesc în Sistemul Internațional: prima este contribuția suficientă la asigurarea securității regionale (prin promovarea securității naționale corespunzătoare); a doua – alinierea la standardele internaționale de respectare și promovare a drepturilor omului. Reieșind din acestea, politica Republicii Moldova în domeniul frontierei de stat trebuie să fie construită corespunzător, în limitele intereselor naționale stabilite.

³ Concepția politicii externe a Republicii Moldova, alineatele II, III, IV, Hotărârea Parlamentului nr. 368 din 08.02.1995. Publicat: 06.04.1995, în Monitorul Oficial nr. 020.

⁴ Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”, Hotărârea Guvernului nr. 377 din 10.06.2020 cu privire la aprobarea proiectului de lege (abrogată).

⁵ Concepția politicii externe a Republicii Moldova, alineatele II, III, IV, Hotărârea Parlamentului nr. 368 din 08.02.1995. Publicat: 06.04.1995, în Monitorul Oficial nr. 020.

Poziția geografică a țării, dimensiunile reduse, existența diferendului transnistrean și incapacitatea controlului deplin asupra segmentului de frontieră, fragilitatea politică, economică, socială din țară afectează în mod direct politica statului. Eforturile de promovare a intereselor economice ale Republicii Moldova nu vor da niciodată rezultatul dorit dacă vor fi neglijate aspectele colaborării în regiune – politică, de securitate și umanitară⁶.

Reieșind din necesitățile primordiale de asigurare a inviolabilității frontierei de stat și protecției drepturilor suverane ale Republicii Moldova, considerate cele mai importante componente ale garantării securității naționale a statului, a suveranității și integrității teritoriale a acestuia în spațiul de frontieră, au fost puse Bazele politicii de frontieră a Republicii Moldova. Ele sunt părți componente indispensabile ale Concepției securității naționale, orientate spre garantarea suveranității, inviolabilității și integrității teritoriale a statului, spre realizarea și apărarea intereselor naționale și securității în spațiul său de frontieră, spre întreținerea relațiilor de bună vecinătate și de prietenie cu statele vecine. Politica de frontieră este elaborată în conformitate cu Constituția Republicii Moldova și cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional⁷.

Republica Moldova a ales drept cale de dezvoltare – integrarea în spațiul Comunității Europene⁸. Dialogul politic în cadrul vectorului european de dezvoltare a Republicii Moldova propune: să sporească convergența pozițiilor privind problemele internaționale de interes comun, sporind astfel securitatea și stabilitatea; să încurajeze cooperarea între părți în domenii privind consolidarea stabilității și securității în Europa, respectarea principiilor democrației, precum și respectarea și promovarea drepturilor omului, în special cele ale minorităților, și, după caz, a consultării reciproce cu privire la problemele relevante⁹. De atunci, politica statului în domeniul frontierei de stat, a managementului ei, țintește obiective de adaptare și uniformizare rigorilor europene.

Rezumând, conchidem că aspectul legat de frontieră este considerat unul de prioritate și importanță majoră a politicii statului în domeniul afacerilor interne și externe. Gestionarea eficientă a frontierei de stat, la etapa actuală, este o preocupare a statului îndreptată spre asigurarea securității naționale și regionale. Totodată, este și una din condițiile de bază pentru aprofundarea dialogului de cooperare R. Moldova – UE, cooperarea transfrontalieră, la rândul ei, fiind văzută ca metodă de îmbunătățire a managementului frontierei de stat.

⁶ <https://ipp.md/old/public/files/Publicatii/2002/decembrie/N-Popescu.doc>. (data adresării – 20.08.2022).

⁷ Concepția pazei frontierei de stat a Republicii Moldova, Hotărârea Parlamentului nr. 479 din 04.01.2003. Publicat: 01.01.2004, în Monitorul Oficial nr. 6-12, art. 91.

⁸ <https://mfa.gov.md/ro/content/relatiile-rm-ue> (data adresării – 21.08.2022).

⁹ Acord de Parteneriat și Cooperare între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora și Republica Moldova, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 24.06.1998 11/vol. 71.

Politica de stat în domeniul frontierei este întemeiată prin Constituția Republicii Moldova, care stabilește inalienabilitatea teritoriului său¹⁰. De aici rezultă rolul frontierei de stat în asigurarea constituționalității, pe baza căruia se stabilește politica în domeniu.

Analiza stadiului de cercetare în domeniu, a cadrului normativ-juridic național evidențiază accentul statului pus pe problemele legate de asigurarea securității naționale și de apărare.

Securitatea națională presupune un sistem care asigură realizarea sarcinilor principale de apărare a suveranității, integrității teritoriale și frontierei de stat a Republicii Moldova¹¹. În context, paza și apărarea frontierei de stat sunt părți constitutive directe ale sistemului securității naționale, iar principalele interese naționale în spațiul de frontieră¹² coincid, în mare parte, cu prioritățile politicii externe ale Republicii Moldova¹³.

Astfel, conchidem că politica statului R. Moldova de gestionare a frontierei, actualmente, este îndreptată spre asigurarea unui nivel corespunzător de securitate, care trebuie să consfințească locul favorabil al Moldovei în sistemul regional - european de securitate. Pentru asta, au fost stabilite următoarele direcții fundamentale ale politicii de frontieră:

- crearea de condiții pentru asigurarea suveranității și integrității teritoriale a țării și a securității frontierelor ei;
- finalizarea procesului de marcare și legalizare a frontierei de stat, de instituire a regimului de frontieră pe întreg perimetrul ei în temeiul normelor dreptului internațional;
- colaborarea cu statele vecine și cu alte țări în probleme ce țin de frontiera de stat în scopul combaterii terorismului, contrabandei, migrațiunii ilegale, traficului de ființe umane și altor categorii de infracțiuni transfrontaliere;
- soluționarea incidentelor privind încălcarea regimului frontierei de stat;
- coordonarea acțiunilor ministerelor, departamentelor și altor structuri competente ale Republicii Moldova în vederea creării și dezvoltării unei infrastructuri de frontieră adecvate.

Liniile directorii ale politicii de stat în domeniul funcționării și gestionării frontierei sunt transpuse prin Concepțiile și Strategiile naționale corespunzătoare.

¹⁰ Constituția Republicii Moldova, Constituția nr. 1 din 29.07.1994, art. 3. Publicat: 29-03-2016, în Monitorul Oficial nr. 78, art. 140.

¹¹ Concepția securității naționale a Republicii Moldova și formarea Consiliului coordonator pentru elaborarea proiectelor de legi și altor acte normative care vor reglementa construcția, pregătirea și folosirea Forțelor, titlul II, punct 6, Hotărârea Parlamentului nr. 445 din 05.05.1995. Publicat: 29.06.1995, în Monitorul Oficial nr. 35, art. 399.

¹² Concepția pazei frontierei de stat a Republicii Moldova, Hotărârea Parlamentului nr. 479 din 04.1.2003. Publicat: 01.01.2004, în Monitorul Oficial nr. 6-12, art. 91.

¹³ Concepția politicii externe a Republicii Moldova, alineatele II, III, IV, Hotărârea Parlamentului nr. 368 din 08.02.1995. Publicat: 06.04.1995, în Monitorul Oficial nr. 020.

Ele presupun atingerea scopului național, care constă în stabilirea de politici, principii și obiective necesare implementării unitare, coerente și eficiente a Managementului Integrat al Frontierei de Stat (MIFS), în baza conjugării eforturilor autorităților și instituțiilor cu responsabilități în domeniu¹⁴.

MIFS presupune coordonarea și cooperarea națională și internațională între toate autoritățile și instituțiile publice implicate în asigurarea securității frontierei și facilitarea comerțului pentru a stabili un management efectiv, eficient și coordonat al frontierei, în scopul realizării obiectivului de frontieră deschise, bine controlate și securizate¹⁵.

Strategiile MIFS stabilesc următoarele priorități de bază:

- perfecționarea legislației;
- perfecționarea sistemului instituțional;
- perfecționarea controlului și supravegherii frontierei de stat;
- perfecționarea cooperării intrainstituționale, interinstituționale și internaționale;
- perfecționarea sistemului de management al resurselor umane.

Respectiv, la nivel național MIFS este perceput ca un concept care reunește următoarele dimensiuni:

a) controlul și supravegherea frontierei de stat, în baza analizei riscurilor, a datelor și informațiilor prelucrate privind infracționalitatea;

b) depistarea și investigarea crimelor transfrontaliere de către Poliția de Frontieră și Serviciul Vamal, în coordonare cu alte autorități de aplicare a legii la nivel național;

c) modelul de acces în Republica Moldova structurat pe patru nivele (măsurile în țările terțe, cooperarea cu țările vecine, controlul la frontieră, măsurile de control în interiorul țării, inclusiv readmisia);

d) cooperarea dintre autoritățile implicate în MIFS, inclusiv prin facilitarea schimbului de informații necesare pentru punerea în aplicare a măsurilor de securitate la frontieră;

e) cooperarea internațională în domeniul asigurării securității frontierei de stat;

f) coordonarea și asigurarea coerenței activităților autorităților implicate în asigurarea securității frontierei prin Consiliul Național de Management Integrat al Frontierei de Stat (CNMIFS)¹⁶.

¹⁴ Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2011-2013. Capitolul II, secțiunea 1, punctul 3, Hotărârea Guvernului nr. 1212 din 27 decembrie 2011. Publicat: 21.01.2011, în Monitorul Oficial nr. 16-17, art. 7.

¹⁵ Regulament cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat, Hotărârea Guvernului nr. 902 din 31.12.2015. Anexa 2, capitol 1, punct 2. Publicat: 15.01.2016, în Monitorul Oficial nr. 2-12, art. 7.

¹⁶ Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2011-2013. Capitolul II, secțiunea 1, punctul 5, Hotărârea Guvernului nr.1212 din 27 decembrie 2011. Publicat: 21.01.2011, în Monitorul Oficial nr. 16-17, art. 7.

Toate dimensiunile conceptului de MIFS sunt realizate în cadrul Sistemului de securitate frontalieră integrată a Republicii Moldova – componentă a securității naționale. Sistemul de securitate frontalieră a Republicii Moldova este conform modelului de securitate a frontierelor europene, care desemnează ansamblul de acțiuni și măsuri unitare, coerente și continue, prin care se asigură: integritatea frontierei de stat; respectarea legislației în domeniu; ordinea, securitatea publică și desfășurarea normală a activităților legale în zona de frontieră și în alte arii de interes; siguranța populației; prevenirea și combaterea migrației ilegale, criminalității transfrontaliere, a altor fapte ilegale din competența autorităților din sistemul managementului integrat al frontierei de stat¹⁷.

Astfel, prin implementarea conceptului MIFS, aliniat la cerințele și standardele UE, Republica Moldova urmărește integrarea graduală în spațiul european comun de libertate, justiție și securitate. Această integrare ar urma să asigure creșterea gradului de securitate a cetățenilor, respectând drepturile și libertățile fundamentale, precum și fluidizarea traficului legal al persoanelor și mărfurilor, dar și menținerea în continuare a regimului liberalizat de vize pentru călătorii în spațiul UE.

Propriu-zis, din punct de vedere tehnic, politica de stat în domeniul managementului frontierelor în Republica Moldova este stabilită de Guvern, prin Ministerul Afacerilor Interne (MAI). MAI elaborează, promovează și realizează politica statului în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, gestionează activitățile aferente respectării regimului frontierei de stat¹⁸. Realizarea acestei funcții în cadrul MAI este atribuită secretarului de stat al MAI în domeniul managementului integrat al frontierei, migrației și azilului, evidenței populației și cetățeniei. Pentru asta, este instituită Direcția de Politici în domeniul MIFS, care analizează situația în domeniul frontierei, elaborează politici eficiente în domeniul managementului integrat al frontierei și monitorizează calitatea implementării lor¹⁹.

Politica de stat în domeniul gestionării frontierei se realizează prin Sistemul managementului integrat al frontierei, care constituie totalitatea autorităților și instituțiilor publice implicate în procesul de asigurare a securității frontierei și de facilitare a comerțului²⁰.

¹⁷ Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2015-2017. Capitolul II, secțiunea 1, punctul 5, Hotărârea Guvernului nr.1005 din 10 decembrie 2014. Publicat: 19.12.2014 în Monitorul Oficial, nr. 372-384, art. 1088.

¹⁸ Regulament cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, Hotărârea Guvernului nr. 663 din 30.08.2017. Publicat: 01-09-2017, în Monitorul Oficial nr. 322-328/795.

¹⁹ Regulamentul de organizare și funcționare a Direcției politicii în domeniul managementului integrat al frontierei de stat a MAI, Ordinul MAI nr. 60 din 27.02.2018.

²⁰ Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023, Hotărârea Guvernului nr.1101 din 14 noiembrie 2018. Publicat: 07.12.2018 în Monitorul Oficial nr. 448-460, art. 1261.

Pentru coordonarea realizării politicii de stat în domeniul frontierei, este instituit Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat. Misiunea Consiliului este de a eficientiza comunicarea și colaborarea dintre autoritățile din sistemul managementului integrat al frontierei de stat, precum și de a contribui la fundamentarea deciziilor acestora privind măsurile adoptate și acțiunile corelate ce urmează a fi întreprinse în vederea securizării frontierei de stat și a realizării unui management performant al acesteia²¹.

Mecanismele, modelele, metodele și instrumentele de punere în funcțiune a sistemului managementului integrat al frontierei sunt prevăzute de cadrul normativ-juridic al Republicii Moldova și prevăd: competențe, atribuții, obiective, sarcini și indicatori de realizare pentru fiecare componentă a sistemului MIFS. Evidențiez, că autoritățile din Sistem sunt împărțite în două categorii: autorități cu competențe nemijlocite la frontieră și autorități cu atribuții conexe domeniului managementului integrat al frontierei de stat. Fiecare autoritate, în limitele competențelor atribuite, implementează politici de management integrat al frontierei.

Rolul de bază în realizarea politicii statului în domeniul frontierei revine autorităților cu competențe nemijlocite la frontieră. Astfel, Poliția de Frontieră este autoritate administrativă, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care exercită atribuțiile și implementează politica statului în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, al combaterii migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere²². Serviciul Vamal este o autoritate administrativă aflată în subordinea Ministerului Finanțelor, care exercită funcțiile și atribuțiile ce îi revin și implementează politica vamală a statului prin aplicarea uniformă și imparțială a legislației în domeniul vamal în scopul asigurării, în limita competențelor sale, a securității economice a statului²³. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) este autoritatea administrativă centrală din subordinea Guvernului care implementează politica statului în domeniile orientate spre garantarea siguranței alimentelor și a calității produselor alimentare precum: sanitar-veterinar și zootehnie, fitosanitar și protecția plantelor, siguranța și calitatea alimentelor²⁴. Din analiza competențelor descrise rezumăm, că accentul de bază al politicii de stat în domeniul MIFS este pus pe asigurarea securității în diferite domenii de dezvoltare, părți componente ale securității naționale.

²¹ Regulament cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat, Hotărârea Guvernului nr. 902 din 31.12.2015. Publicat: 15.01.2016 în Monitorul Oficial nr. 2-12, art. 7.

²² Legea nr. 283 din 28.12.2011 cu privire la Poliția de Frontieră, capitol I, art. 1, punct 2. Publicat: 20.04.2012 în Monitorul Oficial nr. 76-80, art. 245.

²³ Legea 302 din 21.12.2017 cu privire la Serviciul Vamal, capitol I, art. 1, punct 2. Publicat: 02.03.2018 în Monitorul Oficial nr. 68-76, art. 143.

²⁴ Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Hotărârea Guvernului nr. 600 din 27.06.2018, anexa nr. 1.

Fundamentul conceptului de gestionare integrată a frontierelor este considerată - cooperarea internațională, interstatală, inter și intra-instituțională²⁵. Asigurarea unui nivel înalt de securitate la frontiere presupune colaborarea directă sau tangențială cu statul limitrof, implicarea tuturor autorităților cu competențe, independent sau în cooperare, pentru prevenirea și soluționarea problemelor legate de frontieră. Toate aceste acțiuni sunt îmbinate într-un mecanism funcțional coordonat de stat.

Republica Moldova dezvoltă o cooperare intensă cu statele vecine și sud-est europene. O astfel de cooperare este văzută drept contribuție la realizarea unor interese de securitate ale Moldovei - transferul de experiență (spre Moldova) în edificarea unui stat de drept; stabilirea unor relații de încredere cu statele vecine și stabilitatea regională. În acest sens, R. Moldova și-a propus să întreprindă o serie de activități în plan bilateral, ca de exemplu:

- încheierea unor acorduri de colaborare bilaterală cu statele vecine la nivelul anumitor categorii de forțe competente;
- efectuarea unui schimb intens de informații și experiență la diferite niveluri;
- crearea unităților mixte bilaterale și trilaterale România (UE) - Moldova - Ucraina de interacțiune în asigurarea securității frontierelor comune;
- prezența politică mai accentuată pentru facilitarea dezvoltării relațiilor frontaliere și transfrontaliere.

Referitor la aspectul ce cooperare cu statele vecine și terțe, menționez: R. Moldova a încheiat o multitudine de acorduri bilaterale, dar și cu diferite organizații internaționale, care au vizat aspecte de interes comun pentru fortificarea capacităților statului. Toate acestea au vizat să contribuie la dezvoltarea politică și socio-economică a Republicii Moldova printr-o cooperare extinsă într-o gamă largă de domenii de interes comun, inclusiv în ceea ce privește buna guvernare, libertatea, securitatea și justiția, integrarea comercială și cooperarea economică sporită, ocuparea forței de muncă și politica socială, gestiunea financiară, administrația publică, participarea societății civile, consolidarea instituțiilor, reducerea sărăciei și dezvoltarea durabilă. Spre exemplu, doar între România și Republica Moldova, pe parcursul perioadei 1991-2022, au fost semnate nu mai puțin de 200 de convenții și acorduri bilaterale specifice²⁶. Cu toate acestea, abordarea frontierei Republicii Moldova prin prisma contextului sectorial de dezvoltare, precum și funcționalitatea ei rămâne neschimbată și este îndreptată în continuare doar spre asigurarea unui nivel corespunzător de securitate.

²⁵ Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2011-2013. Capitolul II, secțiunea 1, punctul 5, Hotărârea Guvernului nr.1212 din 27 decembrie 2011, Publicat: 21.01.2011 în Monitorul Oficial, nr. 16-17, art. 7.

²⁶ Lista tratatelor bilaterale încheiate de Republica Moldova, pp. 136-152, http://www.mfa.gov.md/img/docs/ListaTratate-Bilaterale_28_08_22.pdf, (data adresării - 28.08.2022).

Simplificarea procedurilor de control al frontierei, control vamal și alte tipuri de control efectuate la traversarea frontierei, facilitarea comerțului, trecerea frontierei, categorisirea persoanelor, mărfurilor și bunurilor, supuse controlului sau exonerate de control, sunt câteva din acțiunile de prioritate ale Guvernului. Exemple de inițiative sunt: aplicarea prevederilor Acordului de asociere Republica Moldova – UE (Zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător (DCFTA)²⁷, crearea condițiilor de „Mic trafic de frontieră²⁸” și de trecere simplificată pentru băștinașii raioanelor de frontieră²⁹, proceduri simplificate de vămuire, import/export al mărfurilor și bunurilor pentru agenții economici autorizați naționali și străini (AEO)³⁰.

Schimbul de informații și experiență este considerat motorul de eficientizare a relațiilor interinstituționale și interstatale la diferit nivel. Cooperarea prin schimbul de date și informații în domeniul frontierelor dintre autoritățile din sistemul MIFS, se realizează, la nivel național, prin Sistemul de coordonare a securității frontaliere, care transpune Regulamentul (UE) nr.1052/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2013 de instituire a Sistemului european de supraveghere a frontierelor (în continuare – EUROSUR)³¹. Pentru asta sunt instituite centre naționale și internaționale de coordonare în scopul îmbunătățirii schimbului de informații și cooperării pentru supravegherea frontierei³². Autoritățile din sistemul MIFS al Republicii Moldova fac schimb de date și informații cu autorități competente ale altor state prin:

Centrul comun de contact Galați pe următoarele domenii principale de cooperare: combaterea traficului de persoane, combaterea migrației ilegale, combaterea traficului cu autovehicule furate, combaterea falsurilor în documentele de călătorie, identificări de persoane³³.

²⁷<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830%2801%29&from=RO> (data adresării - 28.08.2022).

²⁸ Acord nr. AMAEIE217/2015 din 13.11.2009 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind micul trafic de frontieră. Publicat: 30.12.2015 în *Tratate Internaționale* nr. 47, art. 217.

²⁹ Acord nr. AMAE263/1999 din 11.03.1997 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la punctele de trecere a frontierei de stat moldo-ucrainene și simplificarea formalităților de trecere a frontierei de către cetățenii care locuiesc în raioanele de frontieră. Publicat: 30.12.1999 în *Tratate Internaționale* nr. 22, art. 263.

³⁰ Punerea în aplicare a prevederilor secțiunilor a 271-a și a 281-a din Codul vamal al Republicii Moldova, Hotărârea Guvernului nr. 647 din 07.08.2014. Publicat: 15.08.2014 în *Monitorul Oficial* nr. 238-246, art. 695.

³¹ Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2011-2013, Capitolul II, secțiunea 1, punctul 5, Hotărârea Guvernului nr.1212 din 27 decembrie 2011, Publicat: 21.01.2011 în *Monitorul Oficial* nr. 16-17, art. 7.

³² Regulamentul (UE) nr. 1052/2013 din 22 octombrie 2013 al Parlamentului European și al Consiliului, de instituire a Sistemului european de supraveghere a frontierelor (EUROSUR), pct. 10.

³³ <https://www.politiadefrontiera.ro/ro/main/pg-centrul-comun-de-contact-galati-110.html>.

Punctul Comun de Contact Palanca (PCC), care asigură în timp util schimbul de informații dintre agențiile de frontieră ale Republicii Moldova și ale Ucrainei cu privire la persoanele și mijloacele de transport care traversează frontiera, consemnele la frontieră, specificul traficului local, circumstanțele care ar putea avea impact sau afecta situația la frontieră, precum și alte informații relevante pentru evaluarea situației³⁴.

La nivel european, cooperarea dintre statele membre în vederea implementării unui management eficient în spațiul frontalier, cu accent direct asupra regimului de tranzit al frontierei și combaterea criminalității transfrontaliere, este coordonată de către Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe (FRONTEX)³⁵. Autoritatea de frontieră a Republicii Moldova a stabilit relații oficiale de cooperare cu FRONTEX începând cu decembrie 2011. Amenințările și provocările la frontiera moldo-ucraineană, ca urmare a situației create începând cu luna februarie 2022, au impus implicarea Agenției FRONTEX prin asistență practică autorităților de frontieră a Republicii Moldova în gestionarea crizei acute a fluxului de refugiați din Ucraina³⁶. Astfel, a fost consemnată pentru prima dată participarea operațională a unei agenții europene în managementul integrat al frontierei de stat a Republicii Moldova.

Reamintim, că problematica asigurării securității frontaliere a constituit unul dintre subiectele de importanță majoră pe agenda relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Totodată, implementarea politicii statului în acest domeniu, a contribuit semnificativ la realizarea foilor de parcurs Republica Moldova – Uniunea Europeană în contextul implementării Planurilor de acțiuni Republica Moldova – UE, în cadrul Politicii Europene de Vecinătate (PEV), a Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize, a Acordului de Parteneriat și Cooperare și Acordului de Asociere și a condiționat un șir de beneficii³⁷.

Astfel, este de remarcat că, drept finalitate a implementării Strategiei MIFS pentru perioada 2011-2013 a fost semnarea și ratificarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană. R. Moldova a fost transferată din lista

³⁴ <https://border.gov.md/ro/inaugurarea-punctului-de-contact-comun-palanca> (data adresării - 20.08.2022).

³⁵ Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=URISERV:l33216&from=RO> (data adresării: 24.08.2022).

³⁶ Legea nr.162 din 16.06.2022 pentru ratificarea Acordului între Uniunea Europeană și Republica Moldova privind activitățile operative desfășurate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă în Republica Moldova. Publicat: 08-07-2022 în Monitorul Oficial nr. 201-207, art. 369.

³⁷ Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023, Hotărârea Guvernului nr.1101 din 14 noiembrie 2018. Publicat: 07.12.2018, în Monitorul Oficial nr. 448-460, art. 1261.

țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierei externe a UE în lista țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonați de această obligație, ca urmare a amendării Regulamentului (CE) nr. 539/2001 al Consiliului din 15.03.2001³⁸, iar începând cu data de 28 aprilie 2014 cetățenii Republicii Moldova, deținători ai pașapoartelor biometrice, beneficiază de regim liberalizat de circulație în 30 de state membre ale UE și spațiul Schengen, fără obligativitatea deținerii vizei de intrare.

Acordul de Asociere cu trei componente de bază: 1) Documentul politic; 2) Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător și 3) Acordul privind regimul liberalizat de vize, presupune continuitate a dialogului pentru asociere și integrare în spațiul european. Mai mult, statutul de țară-candidat la aderarea în spațiul comunitar obligă în continuare statul, prin politicile sale, inclusiv în domeniul gestionării frontierei, continuarea proceselor de armonizare deplină a legislației și implementarea celor mai bune practici europene de management al frontierei.

În context, suportul constant din partea Uniunii Europene în gestionarea frontierei țării, acceptat de Republica Moldova, a fost și este realizat de Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM), un organ consultativ tehnic, care promovează controlul la frontieră, normele și practicile vamale ce corespund standardelor UE și răspund necesităților țărilor partenere, fiind împuternicit să consolideze capacitățile de gestionare a frontierei ale partenerilor săi – autoritățile de frontieră și vamale și alte agenții de aplicare a legii din Republica Moldova și Ucraina. Astfel, R. Moldova folosește acest instrument ca contribuție UE, inclusiv la reglementarea pașnică a conflictului transnistrean prin măsuri de consolidare a încrederii și prin prezența pe segmentul transnistrean al frontierei moldo-ucrainene în scop de monitorizare.

Politica de stat a Republicii Moldova în domeniul managementului frontierei este orientată spre implementarea celor mai bune practici la frontierele sale și promovează elemente *know-how* de eficientizare a controlului frontierei de stat, fluidizare a traficului de persoane, mijloace de transport, mărfuri și bunuri peste frontieră.

Sunt de evidențiat următoarele concepte la etapa de implementare:

1. Conceptul de control în comun la punctele de control și trecere a frontierei de către autoritățile Republicii Moldova și ale Ucrainei. Prin realizarea unui asemenea control, statul tinde spre micșorarea timpului de traversare a frontierei, îmbunătățirea infrastructurii punctelor de trecere, schimbul eficient și efectiv de informații, micșorarea fenomenului corupțional și acordarea serviciilor publice de calitate, combaterea infracțiunilor la frontieră³⁹. Totodată, prin extinderea contro-

³⁸ http://border.gov.md/docs/proiecte/NOTA_INFORMATIVA_SNMIFS.pdf (data adresării – 26.08.2022).

³⁹ Acord între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind controlul în comun al persoanelor, mijloacelor de transport, mărfurilor și obiectelor în punctele

lului vizat în punctele de trecere a frontierei pe segmentul central (transnistrean) de frontieră, Guvernul Republicii Moldova urmărește „asigurarea unui nivel de securitate corespunzător la frontiera de stat a Republicii Moldova, inclusiv pe segmentul central (transnistrean) al frontierei moldo-ucrainene”⁴⁰.

Conceptul de control în comun la puntele de trecere este considerat de Republica Moldova fiabil și la frontiera moldo-română, ca instrument și platformă pentru dialog și mai apropiat în contextul inițiativelor de aderare la Comunitatea europeană. Chiar dacă politica statului moldovenesc în domeniul frontierei este una facilitară în raport cu țările membre UE⁴¹, la etapa actuală, inițiativele nu sunt susținute reciproc. O primă inițiativă de testare a activităților comune se presupune a fi în punctul de trecere Leușeni-Albița (cea mai solicitată poartă ce leagă ambele maluri ale râului Prut) în perioada anului 2023.

2. Patrularea comună a frontierei⁴² este un concept ce presupune constituirea unităților comune de efective pentru acțiuni de supraveghere și intervenții la frontieră. Patrularea comună a segmentelor de frontieră dintre punctele de trecere („frontiera verde”) se implementează atât la frontiera de stat moldo-ucraineană, cât și moldo-română. Din experiența practică, menționez eficiența redusă a echipelor mixte de patrulare a frontierei, numărul lor fiind minim, urmărind, în mare parte, scopul „politic” de menținere a relațiilor constructive de cooperare dintre autoritățile de frontieră ale statelor vecine.

3. Schimbul permanent de informații în regim de timp real privind traversarea frontierei de stat de către persoane și mijloace de transport prin punctele de trecere amplasate pe segmentul de frontieră moldo-ucrainean⁴³, urma să fie un instrument de control a frontierei fără precedent în practica cooperării interstatale în domeniul managementului integrat al frontierei. Republica Moldova își putea realiza mai multe obiective principale de asigurare a securității frontierei de stat, printre care și gestionarea fluxurilor migraționale pe întreg teritoriul statului

comune de trecere a frontierei de stat moldo-ucrainene, întocmit la Chișinău la 6 octombrie 2017, Hotărârea Guvernului nr. 901 din 06.11.2017. Publicat: 10.11.2017, în Monitorul Oficial nr. 390-395, art. 1010.

⁴⁰ Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023, Hotărârea Guvernului nr. 1101 din 14 noiembrie 2018. Publicat: 07.12.2018, în Monitorul Oficial nr. 448-460, art. 1261.

⁴¹ Lista documentelor de călătorie acceptate pentru traversarea de către străini a frontierei de stat a Republicii Moldova, Hotărârea Guvernului nr. 765 din 18 septembrie 2014. Publicat: 26.09.2014, în Monitorul Oficial nr. 282-289, art. 817.

⁴² Acord nr. AMAEIE430/2016 din 20.12.2011 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la patrularea comună a frontierei de stat moldo-ucrainene. Publicat: 30.12.2016, în Tratatul Internațional nr. 49, art. 430.

⁴³ Acord dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la organizarea schimbului de informații privind persoanele și mijloacele de transport cu care persoanele traversează frontiera de stat moldo-ucraineană, întocmit la Chișinău la 4 noiembrie 2015, Hotărârea Guvernului nr. 84 din 10.02.2016. Publicat: 19.02.2016, în Monitorul Oficial nr. 38-42, art. 131.

(inclusiv transnistrean). Convenit oficial în anul 2016, în practică nu se realizează nici în ziua de azi. Astfel, consider că, acest deziderat descrie clar intențiile statelor de folosire a frontierelor lor ca instrument în promovarea intereselor sale naționale. Ucraina, prin asigurarea schimbului de informații enunțat, nu are de câștigat, deaceia se opune și azi suportului necondiționat Republicii Moldova în asigurarea managementului eficient al frontierei pe segmentul central (transnistrean) necontrolat de frontieră.

Un aspect aparte de menționat este inițiativa și politica statului în dezvoltarea cooperării transfrontaliere. Fiind o țară mică, cu resurse naturale limitate, Republica Moldova nu-și poate dezvolta economia decât integrându-se în structurile economice europene și mondiale. De-a lungul timpului, R. Moldova și-a dezvoltat propriile abordări de cooperare transfrontalieră și transregională. Pe parcursul ultimului deceniu, statul a instituționalizat o abordare de cooperare transfrontalieră cu România și Ucraina, derivată din trecutul istoric și afinitățile etno-lingvistice ale comunităților beneficiare. În acest sens, eforturile de integrare în comunitatea internațională au fost promovate atât la nivel central, cât și regional prin intensificarea cooperării comunităților regionale cu structurile similare din țările vecine. Cooperarea transfrontalieră, ca formă de colaborare directă dintre regiunile învecinate, amplasate de-a lungul unei frontiere, se poate realiza în toate domeniile vieții cotidiene⁴⁴.

Republica Moldova devine parte a Convenției-cadru europene asupra cooperării transfrontaliere a colectivităților sau autorităților teritoriale începând cu anul 1997, prin asta considerând: cooperarea transfrontalieră – colaborare între colectivitățile sau autoritățile teritoriale ale statelor vecine, precum și cooperarea interteritorială între colectivitățile și autoritățile străine neînvecinate care au interese comune în cadrul organismelor de cooperare transfrontalieră, asociațiilor de colectivități sau autorități teritoriale, dar și la nivel bilateral⁴⁵.

Regionalizarea și cooperarea transfrontalieră se consideră instrumentele polivalente importante, ceea ce presupune și mobilizarea resurselor financiare în cadrul unor proiecte comune. Astfel, Republica Moldova participă împreună cu județe din România și regiuni din Ucraina în cadrul euroregiunilor „Prutul de Sus”, „Siret-Prut-Nistru” și „Dunărea de Jos”.

Potențialul economic și social al euroregiunilor deschide numeroase oportunități de cooperare transfrontalieră din diverse domenii, care pot accelera cooperarea economică și impulsiona dezvoltarea multidimensională a statului nostru și a țărilor vecine. Oportunitățile de dezvoltare necesare Republicii Moldova sunt:

⁴⁴ Cooperare transfrontalieră, http://transeco.ecosv.ro/cooperare_trans_ro.htm (data adresării – 11.09.2022).

⁴⁵ Convenția-cadru europeană asupra cooperării transfrontaliere a colectivităților sau autorităților teritoriale, nr. 83 din 21.05.19802. Publicat: 30-12-2001, în *Tratate Internaționale* nr. 28, art. 83.

- corelarea programelor regionale de dezvoltare a infrastructurii rutiere și a căilor de navigare fluvială;
- constituirea unor structuri comune privind certificarea mărfurilor, dezvoltarea piețelor de desfacere a produselor, ocuparea forței de muncă, valorificarea și dezvoltarea potențialului economic existent;
- coordonarea eforturilor privind aprovizionarea cu apă potabilă și gaze naturale;
- dezvoltarea infrastructurii care să asigure facilitarea trecerii frontierelor, realizarea unor noi puncte de trecere a frontierei și modernizarea celor existente;
- dezvoltarea și promovarea comună de oferte turistice și a traficului turistic;
- organizarea festivalurilor, expozițiilor, târgurilor culturale și competițiilor sportive regionale;
- coordonarea programelor de protecție a mediului, realizarea în comun a proiectelor și monitorizarea în comun a factorilor de poluare din regiuni.

Cu toate acestea, chiar și fiind considerată benefică, participarea părții moldovenești în cadrul Euroregiunilor poartă un caracter inert, fiind catalizată mai mult de relațiile româno-ucrainene. Atât la nivel central, cât și la nivel local nu există strategii de integrare regională sau planuri de acțiuni concrete care să valorifice beneficiile cooperării pentru teritoriile moldovenești de la frontieră. O altă cauză este insuficiența resurselor financiare de la bugetele locale pentru finanțarea activităților de cooperare, accesul și posibilitățile reduse la sursele financiare externe⁴⁶. Mai mult, acordurile privind constituirea și dezvoltarea euroregiunilor numite nu prevăd frontiera de stat cu rol de amplificator al relațiilor transfrontaliere. Nu există corelare între inițiativele promovate de diferiți actori naționali și regionali pe paliere culturale, sociale, de mediu, științifice cu cei direct responsabili de securitate și apărare. Gestionarea frontierei, în continuare, este îndreptată spre conservarea regulilor ce descriu funcționarea ei, în spiritul asigurării securității naționale și regionale. Regulile de regim instituite și obligatorii de respectat azi la frontiera de stat și în zona de frontieră prevăd restricții ce creează inconveniente semnificative pentru dezvoltarea legăturilor economice și umanitare (vizitarea rudelor, turismul etc.) între teritoriile frontaliere, ce contravin scopului și sensului dezvoltării relațiilor din cadrul euroregiunilor. Statul trebuie să înțeleagă că imaginea frontierelor reflectă stadiul, profunzimea și onestitatea cooperării transfrontaliere, iar relațiile de colaborare din spațiul de frontieră conduc la deschiderea și diluarea barierelor între oameni, comunități, instituții, organizații sau chiar state.

Analiza realizată a principalelor direcții ale politicii de stat a Republicii Moldova privind gestionarea frontierei și cooperarea transfrontalieră arată că, chiar și în prezent, politica statului privind funcționarea frontierei este axată în

⁴⁶ <https://ipp.md/old/public/files/Publicatii/2003/iulie/Pr~Roscovan.doc> (data adresării - 28.08.2022).

principal pe asigurarea securității naționale. De menționat că, în conformitate cu Concepția Securității Naționale a Republicii Moldova și alte documente de politici, securitatea națională este înțeleasă ca protecția individului, societății și statului de amenințările externe și interne. Conform Concepției și Strategiei de Securitate Națională a Republicii Moldova, principalele amenințări la adresa securității naționale a țării, pe care autoritățile de frontieră trebuie să le neutralizeze, sunt amenințările crimei organizate, corupției și terorismului internațional (neutralizarea altor genuri de amenințări aparține altor autorități și departamente de stat). În proiectul Strategiei Naționale „Moldova 2030”, statul nostru încă vede prioritară în funcționarea graniței „întărirea și menținerea unui nivel ridicat de securitate a frontierei”, adică abordarea frontierei de stat rămâne neschimbată – asigurarea securității naționale.

Astfel, Republica Moldova, definind funcția principală a frontierei de stat – securitatea, stabilește a priori anumite dificultăți în comunicarea cu lumea exterioară și, în primul rând, cu regiunile de frontieră ale țărilor învecinate. Trebuie remarcat faptul că nivelul de contact la frontieră depinde de nivelul de dezvoltare socio-economică a țărilor partenere, de proximitatea culturală a acestora, de asemănarea sistemelor naționale și juridice, de apropierea reciprocă și de vecinătate. În acest sens, următoarele funcții de bază ale frontierei sunt definite în știință și practică: de contact (conectare), de filtrare și de barieră (împiedicarea conexiunilor)⁴⁷.

Concluzie

Republica Moldova, după cum cunoaștem, se învecinează cu România și Ucraina. România este o țară apropiată și prietenoasă nouă din punct de vedere civilizațional și cultural-istoric. Ucraina este, de asemenea, o țară apropiată din punct de vedere istoric de Moldova, iar având în vedere variabilitatea istorică a frontierelor dintre aceste state, oamenii care trăiesc în regiunile frontaliere ale Moldovei și Ucrainei au afilieri naționale diferite, dar tind să mențină relații prietenoase. Prin urmare, populațiile Moldovei, României și Ucrainei gravitează istoric și mental către cooperarea economică reciprocă, cu legături culturale și o dezvoltare a relațiilor de bună vecinătate. Importante pentru dezvoltarea cooperării transfrontaliere sunt abordările comune în vederea rezolvării problemelor interne socio-economice și culturale, obiectivul comun de politică externă a Moldovei și Ucrainei fiind aderarea la Uniunea Europeană. Iar apartenența României la UE, sporește considerabil sprijinul Republicii Moldova pe calea integrării europene.

⁴⁷ Вардомский Л. Е., Мироненко Н. С. К проблеме изучения границ экономико-географических систем. Географические границы / под редакцией Родомана Б. Б. и Энкеля Б. М. М., 1982. С. 40.

În acest sens, în studiul nostru, din punctul de vedere al asigurării intereselor naționale ale Republicii Moldova, pledăm pentru dezvoltarea activă a regiunilor de frontieră interdependente (cooperative) ale Moldovei, României și Ucrainei. Acest tip de cooperare transfrontalieră prevede dezvoltarea funcției de contact a frontierei, în timp ce rolul funcției de barieră este minimizat. Aceasta permite nu numai dezvoltarea activă a cooperării transfrontaliere în domeniile economic, cultural, de mediu, ecologic și altele, ci prevede crearea rețelelor și structurilor de integrare și cooperare între regiunile de frontieră ale Moldovei, României și Ucrainei. În acest caz, dezvoltarea regiunii de frontieră a unui stat este indisolubil legată de dezvoltarea regiunii de frontieră a altui stat. Aceasta conduce la necesitatea unor decizii comune de planificare strategică și regională, iar decizia în sine se bazează pe necesitatea de a găsi un echilibru al intereselor țărilor vecine și al regiunilor lor de frontieră. În ceea ce privește funcția de barieră, frontiera de stat, așa cum prevede legislația Republicii Moldova, mai poate îndeplini funcțiile de protejare a țării de crima organizată și corupție, de amenințarea terorismului internațional. Dar chiar și în acest caz, din punctul de vedere al eficienței sale, este mai bine să organizăm această activitate împreună cu serviciile de frontieră ale României și Ucrainei.

Este necesar să subliniem faptul că relația dintre funcțiile de barieră și de contact ale frontierelor este exclusiv prerogativa politicii de stat a statelor vecine – Republica Moldova, România și Ucraina. Dar pornind de la interesele naționale ale țărilor, varianta de cooperare transfrontalieră propusă de noi pentru dezvoltarea regiunilor de frontieră interdependente (cooperative) și principiul funcționării de contact al frontierelor este benefică întru dezvoltarea socio-economică și național-culturală a celor trei țări vecine, în vederea dezvoltării regiunii în general, contribuind la securitatea acesteia.